

Огляд законодавства

Огляд законодавства з питань внутрішнього переміщення, підготовлений
УВКБ ООН | Травень 2021

Набули чинності

- Приведення кримінального законодавства України у відповідність до міжнародного гуманітарного та міжнародного кримінального права
- Зміни до процедур перетину лінії розмежування та адміністративного кордону з Кримом

Проекти

- Звільнення від відповідальності за в'їзд/виїзд з КТ через невизнані контрольні пункти в'їзду/виїзду (КПВВ)
- Скасування вільної економічної зони «Крим»

Інші події

- Роз'яснення Верховним судом процедури реєстрації народжень і смертей
- Субвенції для місцевих бюджетів
- Щорічний Дія саміт
- Літні підготовчі курси для випускників з НКТ/Криму

Набули чинності

[Приведення кримінального законодавства України у відповідність до міжнародного гуманітарного та міжнародного кримінального права](#)

20 травня 2021 року Парламент прийняв [законопроект #2689](#)¹, що пропонує додати міжнародні злочини – геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини та агресію² – до Кримінального кодексу України. Ця ініціатива є важливим кроком на шляху приведення законодавства України у відповідність до Римського статуту Міжнародного кримінального суду та розширення спроможності кримінальних проваджень в сфері переслідування серйозних порушень міжнародного гуманітарного права. Після підпису Президента, ця ініціатива може сприяти захисту цивільних потерпілих внаслідок ведення воєнних дій.

[Зміни до процедур перетину лінії розмежування та адміністративного кордону з Кримом](#)

26 травня 2021 року Уряд прийняв Постанову [#5333](#)³ про внесення змін до Постанов [#367](#)⁴ та [#815](#)⁵, що визначають процедури перетину адміністративного кордону з Кримом та лінії розмежування на сході. Прийнята Постанова вступить в силу 26 червня 2021 року. Уряд дозволив власникам транспортних засобів, які втратили реєстраційні картки, одноразовий в'їзд на контрольовану територію (КТ) з невідконтрольованих уряду територій (НКТ) Донецької та Луганської областей та Криму на підставі копії цієї

¹ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69785 Закон направлено на підпис Президенту

² Перелік міжнародних злочинів відображено в статтях 6-8 Римського статуту Міжнародного кримінального суду у вільному доступі онлайн: https://www.icc-cpi.int/nr/rdonlyres/ea9aeff7-5752-4f84-be94-0a655eb30e16/0/rome_statute_english.pdf

³ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-poryadkiv-zatverdzenih-postanovami-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-4-t260521>

⁴ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/367-2015-%D0%BF#Text>

⁵ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/815-2019-%D0%BF#Text>

картки. Копія реєстраційної картки транспортного засобу видається територіальними сервісними центрами Міністерства внутрішніх справ: подорожуючий(а) (або його/її представник) має звернутися туди із заявою та документом, що посвідчує особу (та дозволом представляти інтереси заявника(ці)). При в'їзді на НКТ власники транспортних засобів або їх уповноважені представники зможуть відновити втрачені реєстраційні картки.

Це є позитивним кроком, що дозволить мешканцям НКТ та Криму використовувати свої транспортні засоби для в'їзду на КТ у разі втрати реєстраційних документів українського зразка та для відновлення цих документів. Це може сприяти більшій свободі пересування між КТ та територіями поза урядовим контролем.

Проекти

[Звільнення від відповідальності за в'їзд/виїзд з КТ через невизнані контрольні пункти в'їзду/виїзду \(КПВВ\)](#)

11 травня 2021 року народні депутати зареєстрували в Парламенті [законопроект #5478](#)⁶ про внесення змін до Закону 530-IX⁷ про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19). Автори пропонують звільнити осіб, які проживають на НКТ Донецької та Луганської областей та в Криму, від сплати адміністративних штрафів⁸ за порушення процедур в'їзду/виїзду з тимчасово окупованих територій⁹ через офіційні КПВВ, як передбачено статтею 202-4 Кодексу про адміністративні правопорушення¹⁰. Це буде застосовуватися під час карантинних заходів або коли функціонування офіційних КПВВ на лінії розмежування на сході та/або адміністративного кордону з Кримом є нестабільним. Окрім цього, для звільнення від сплати штрафу, подорожуючі мають підпадати під підстави гуманітарного характеру, що є причиною для поїздки на КТ. Уряд має визначити ці підстави.

Цей позитивний крок може сприяти посиленому захисту жителів НКТ, які в'їжджають до КТ через територію Російської Федерації у зв'язку з обставинами, що не залежать від їхньої волі. Водночас, розробка та прийняття підстав гуманітарного характеру може затримати їхню імплементацію на невизначений термін.

[Скасування вільної економічної зони «Крим»](#)

18 травня 2021 року народні депутати зареєстрували в Парламенті три законопроекти про скасування вільної економічної зони «Крим». Він був запроваджений в 2014 році¹¹ для врегулювання оподаткування, використання валюти та здійснення платежів на цій території. Це призвело до запровадження "статусу нерезидентів" для мешканців Криму: в той час, як вони мають українське громадянство, на КТ їх розглядають як іноземців, коли мова йде про сплату податків та доступ до банківських послуг. Ці проекти спрямовані на вирішення цього питання. [Законопроект #5501](#)¹² скасовує державне та місцеве

⁶ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): [Офіційний портал Верховної Ради України \(rada.gov.ua\)](http://rada.gov.ua)

⁷ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-20#Text>. Дивіться, будь ласка, більше деталей в Огляді законодавства, підготовленому УВКБ ООН, за березень 2020 року у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2020/05/2020-03-Legislative-Update_UKR.pdf

⁸ Штрафи досить високі: за перше можливо вчинене порушення обсяг штрафу зазвичай становить 1700 гривень (приблизно 60 доларів США). Тим часом максимальний штраф становить 5100 гривень (приблизно 179 доларів США). Водночас, у разі повторного штрафнування протягом року, сума може становити 8500 гривень (приблизно 299 доларів США)

⁹ Дана термінологія є цитатою з офіційного нормативно-правового акту і не відображає позицію УВКБ ООН

¹⁰ Дивіться, будь ласка, більше деталей в Огляді законодавства, підготовленому УВКБ ООН, за квітень у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2021/05/2021-04-Legislative-Update_UKR.pdf

¹¹ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1636-18#Text>

¹² Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): [Офіційний портал Верховної Ради України \(rada.gov.ua\)](http://rada.gov.ua)

оподаткування для фізичних осіб-підприємців та організацій, зареєстрованих у Криму. [Законопроект #5502](#)¹³ додає жителів Криму до переліку отримувачів вторинної безоплатної правової допомоги. Він забороняє будь-яку передачу товарів до/з Криму під час тимчасової окупації¹⁴, але це не стосується особистих речей мандрівників. Мінреінтеграції має визначити обмеження для такої передачі. Уряд має розробити процедуру виплати пенсій та надання соціальних послуг жителям Криму. [Законопроект #5503](#)¹⁵ адаптує Митний кодекс до скасування вільної економічної зони «Крим», прибираючи митні збори на перевезення товарів до/з Криму до припинення тимчасової окупації¹⁶ півострова.

У разі прийняття, ці законопроекти припинять дискримінаційне ставлення до жителів Криму під час доступу до державних послуг.

Інші події

Роз'яснення Верховним судом процедури реєстрації народжень і смертей

22 квітня 2021 року Верховний суд опублікував [роз'яснення](#)¹⁷ для судів першої інстанції та апеляційних судів, розтлумачивши процедури реєстрації народжень та смертей, що відбулися на НКТ/в Криму. Раніше мешканці НКТ або Криму, які хотіли зареєструвати факти народження чи смерті, мали звернутися до РАЦСу та отримати офіційну відмову у видачі відповідного свідоцтва, і лише з цим документом вони могли звернутися до суду. Отримавши рішення суду, заявники поверталися до РАЦСу, щоб отримати свідоцтва про народження або смерть. Проаналізувавши це, Верховний суд дійшов висновку, що офіційна відмова від РАЦСу не є передумовою звернення до суду, і що така практика не є правовою вимогою. Таким чином, Верховний суд поінформував суди нижчої інстанції, що вони не повинні вимагати цієї офіційної відмови від заявників з НКТ та Криму для ініціювання розгляду їх справ. Це роз'яснення може спростити існуючу судову процедуру реєстрації народження/смерті шляхом зменшення кількості кроків, що слід вжити для отримання відповідного свідоцтва.

Субвенції для місцевих бюджетів

12 травня 2021 року Уряд затвердив [Розпорядження #425-р](#)¹⁸ про розподіл субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів з підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України, а також інших областей, що приймають ВПО. Мінреінтеграції буде відповідати за погодження розподілу субвенції, передбаченої цим розпорядженням, з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету. Це перша субвенція, яку було виділено в 2021 році для територій, що постраждали внаслідок конфлікту. Субвенція передбачена для низки населених пунктів Дніпропетровської (Слобожанська, Іларіонівська та Павлоградська територіальні громади), Донецької (Лиманська, Добропільська, Краматорська, Покровська територіальні громади), Житомирської (Горщиківська та Овруцька територіальні громади), Запорізької (Новобогданівська та Бердянська територіальна громади), Івано-Франківської (Коломийська територіальна громада), Луганської (Троїцька, Білолуцька та Старобільська територіальні громади), Миколаївської (Веселинівська та Первомайська територіальні громади), Харківської (Первомайська територіальна громада), Полтавської (Оржицька територіальна громада), Сумської (Шосткинська територіальна громада), Чернігівської (Бобровицька

¹³ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): [Офіційний портал Верховної Ради України \(rada.gov.ua\)](#)

¹⁴ Дана термінологія є цитатою з офіційного нормативно-правового акту і не відображає позицію УВКБ ООН

¹⁵ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): [Офіційний портал Верховної Ради України \(rada.gov.ua\)](#)

¹⁶ Дана термінологія є цитатою з офіційного нормативно-правового акту і не відображає позицію УВКБ ООН

¹⁷ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): [vsu.pdf \(minre.gov.ua\)](#)

¹⁸ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-rozpodil-u-2021-roci-subvenciyi-z-derzhavnogo-byudzhetu-miscevim-byudzheta-na-zdijsnennya-zahodiv-425-120521>

територіальна громада) та Хмельницької (Волочиська та Городоцька територіальні громади) областей. Загальна сума виділених субвенцій становить 26,153,200.00 грн. Субвенції можуть бути використані для загального розвитку зазначених населених пунктів та областей, покращуючи якість життя та доступ до різних послуг для місцевого та переміщеного населення.

Щорічний Дія саміт

17 травня 2021 року Міністерство цифрової трансформації провело щорічний *Дія саміт*¹⁹, де були презентовані нові е-сервіси, доступні у додатку *Дія*²⁰. Це включає в себе дві технічні розробки, важливі для ВПО та осіб, постраждалих внаслідок конфлікту: «Малютко - віддалена можливість реєстрації народжень²¹ та можливість подання заяви на отримання пільгового іпотечного кредиту²². Відтепер один з етапів процедури отримання свідоцтва про народження батьків немовлят, народжених на НКТ/ в Криму, спрощується, оскільки вони можуть здійснити його віддалено, вказавши номер судового рішення у додатку *Дія*. ВПО можуть використовувати додаток *Дія* для подання заяви на отримання пільгових іпотечних кредитів за проектом, що підтримується KfW²³. Щоб скористатися цими можливостями, потенційні заявники повинні мати електронний підпис: це є передумовою для ідентифікації особи та її можливості підписувати будь-які заяви, подані через додаток *Дія*.

Літні підготовчі курси для випускників з НКТ/Криму

28 травня 2021 року Мінреінтеграції *опублікувало*²⁴ перелік з 23 вишів, що будуть проводити літні підготовчі курси²⁵ для випускників та випускниць з НКТ Донецької та Луганської областей і Криму, які бажають навчатися в вишах на КТ. Випускники та випускниці з населених пунктів вздовж лінії розмежування також можуть користуватися цією можливістю. Майбутнім студентам та студенткам буде надано гуртожиток та стипендію у 4,590 гривень. Щоб скористатися цією можливістю, зацікавлений(а) випускник(ця) має особисто приїхати до одного обраного університету з 1 по 20 червня та податися на підготовчі курси. Ці курси триватимуть з 29 червня по 31 серпня.

КОНТАКТИ

E-MAIL: UKRKI@UNHCR.ORG, ТЕЛ: +38 044 288-9710

ПОСИЛАННЯ

UNHCR Ukraine: www.unhcr.org.ua/en - Twitter: [www.twitter.com/UNHCRUkraine](https://twitter.com/UNHCRUkraine)

Facebook: www.facebook.com/UNHCRKyiv - Flickr: www.flickr.com/photos/unhcr_ukraine

¹⁹ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://diia.gov.ua/news/diia-summit-20-yaki-revolucijni-poslugi-teper-dostupni-ukrayincyam-u-diyi>

²⁰ Дивіться, будь ласка, більше деталей в Огляді законодавства, підготовленому УВКБ ООН, за вересень 2020 року у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2020/11/2020-09-Legislative-Update_%D1%83%D0%BA%D1%80-1.pdf

²¹ Дивіться, будь ласка, більше деталей в Огляді законодавства, підготовленому УВКБ ООН, за лютий у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2021/04/2021-02-Legislative-Update_UKR.pdf

²² Дивіться, будь ласка, більше деталей в Огляді законодавства, підготовленому УВКБ ООН, за квітень у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2021/05/2021-04-Legislative-Update_UKR.pdf

²³ Дивіться, будь ласка, більше деталей в Оглядах законодавства, підготовлених УВКБ ООН, за квітень, вересень, листопад та грудень 2020 року, а також за квітень 2021 року у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.unhcr.org/ua/resources>

²⁴ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.minre.gov.ua/news/vidibrano-23-vyshi-dlya-zaprovadzhennya-pidgotovchih-kursiv-zi-stypendialnym-zabezpechennjam?fbclid=IwAR20I4eZNSILMEIbJk9cPM1mYN0nMQPi3NDhC3c0pd3FVopxKkCJNnj_YQ

²⁵ Дивіться, будь ласка, більше деталей в Огляді законодавства, підготовленому УВКБ ООН, за квітень у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2021/05/2021-04-Legislative-Update_UKR.pdf